

Lapinjärven kunnan

Hankintaohje ja pienhankintaohje

Hyväksytty kunnanhallitus 22.10.2018

Sisällysluettelo

1. Hankintaohjeiden soveltamisala ja käsitteet.....	2
2. Julkiset hankinnat	2
Julkisten hankintojen ryhmittely	3
Kansalliset kynnyksarvot alittavat hankinnat	4
Kansalliset kynnyksarvot ylittävät hankinnat	4
EU-kynnyksarvot ylittävät hankinnat	5
3. Menettelytavat	5
Avoin menettely	5
Rajoitettu menettely	6
Neuvottelumenettely	6
Kilpailullinen neuvottelumenettely	7
Suunnittelukilpailu.....	7
Puitejärjestely	7
Suorahankinta.....	7
Dynaaminen hankintajärjestelmä	8
4. Yleiset hankintaperiaatteet	8
5. Hankintaprosessin kulku.....	10
6. Tarjouspyynnöt ja hankintailmoitukset.....	11
7. Tarjoajien valinta ja vertailu	12
8. Hankintapäätös.....	12
9. Yhteistyö hankinnoissa	13
10. Laatuvaatimukset	13
11. Saatavuus ja varastointi.....	13
12. Asiakirjojen julkisuus	13
13. Muutoksenhaku.....	14
Hankintaoikaisu	14
Markkinaoikeus	14
Oikaisuvaatimus	15
Kunnallisvalitus	15
Pienhankinnan määrittelyt	16
Hankintamenettelyn kulku pienhankinnoissa	16
Kilpailutus ja hintatiedustelut pienhankinnoissa	17
Oikeussuojakeinot	18

1. Hankintaohjeiden soveltamisala ja käsitteet

Lapinjärven kunnassa hankintoja ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, hallintosäätö ja tämä hankintaohje.

- Lapinjärven kunnan hallintosäätö (1.6.2017)
- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016)
- Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016)
- Kuntalaki (410/2015)
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- Laki tilaajan vastuusta selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (22.12.2006/1233)
-

Hankintayksikkö on julkinen toimija tai sen yksikkö, joka tekee hankinnat. Tässä: Lapinjärven kunta.

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä taloudellista vastiketta vastaan.

Kynnysarvot ovat hankintojen arvolle asetettuja rajoja, jotka jakavat hankinnat eri luokkiin; kansalliset kynnysarvot alittavat, kansalliset kynnysarvot ylittävät ja EU-kynnysarvot ylittävät. Hankintojen kynnysarvot vaihtelevat hankinnan tyyppin mukaan ja luokituksiin liittyy erilaisia vaatimuksia menettelyn sekä kilpailutuksen laajuuden suhteen.

Pienhankinnalla tarkoitetaan hankintaa, joka alittaa kansallisen kynnysarvon. Lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista ei sovelleta pienhankintoihin.

Tarjoajalla tarkoitetaan toimittajaa, joka on jättänyt hankintayksikölle tarjouksen julkisessa hankinnassa.

Toimittajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä tai julkista tahoa, joka tarjoaa markkinoilla tavaroita, palveluja tai rakennustyötä tai rakennusurakoita.

Hankintailmoitukset.fi eli HILMA on internetissä toimiva julkisten hankintojen ilmoituskanava, jonne tulee tehdä hankintailmoitus kansalliset kynnysarvot ylittävistä hankinnoista. EU-hankintailmoituksissa käytetään tiettyä lomaketta ja hankinnasta tiedotetaan EU:n laajuisesti.

2. Julkiset hankinnat

Julkisilla hankinnoilla tarkoitetaan:

- julkisyhteisön ostamat tuotteita ja palveluita
- vuokrasopimuksia
- leasing- sopimuksia
- optiosopimuksia
- käyttöoikeussopimuksia

- osamaksusopimuksia
- rakennusurakkasopimuksia
- käyttöoikeusurakkasopimuksia.

Näihin hankintoihin sovelletaan lakia Julkisista hankinnoista (1397/2016) riippuen hankinnan arvosta.

Kun hankinta tehdään hankintayksikön sidosyksiköltä, hankintalakia ei sovelleta ja hankinta voidaan toteuttaa suora hankintana. Edellytyksenä on, että sidosyksikkö on hankintayksikön määräysvallassa ja yksikkö, jolta hankinta tehdään harjoittaa enintään viiden prosentin (5%) ja 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan muiden kuin samaan konserniin kuuluvien toimijoiden kanssa.

Maatalouden rakennetuista annettua lakia (1476/2007) sovelletaan kyseisen lain mukaista tukea saaneisiin investointeihin ja toimenpiteisiin. Vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista säädetään annetussa laissa (1398/2016.)

Hankintalakia ei sovelleta maan tai olemassa olevien rakennusten hankintaan tai esimerkiksi audiovisuaalisten mediapalveluiden tai radiotoiminnan palvelujen tarjoajilta tehtäviin hankintoihin.

Julkisten hankintojen ryhmittely

	<u>Pienhankinnat</u>	<u>Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat</u>	<u>EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat</u>
<i>Tavara- ja palveluhankinnat sekä suunnittelukilpailut</i>	alle 60 000 euroa	60 000 – 133 999 euroa	134 000 euroa ja sitä suuremmat hankinnat
<i>Muut kuin Hankintalain 26§ kohdan 1 tarkoittamat tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut</i>	-	-	207 000 euroa
<i>Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnat</i>	alle 400 000 euroa	400 000 euroa ylittävät hankinnat	-
<i>Rakennusurakat</i>	alle 150 000 euroa	150 000 – 5 185 999 euroa	5 186 000 euroa ja sitä suuremmat hankinnat
<i>Erityisiä palveluja koskevat hankinnat</i>	alle 300 000 euroa	300 000 euroa	-
<i>Käyttöoikeus-sopimukset</i>	alle 500 000 euroa	500 000 euroa	-

Hankinnan arvo on selvitettävä ennakkoon, jotta prosessissa voidaan noudattaa oikeaa menettelytapaa. Hankinta-arvot ovat arvonlisäverottomia summia (alv 0 %). Ennakoidun arvon laskemisessa käytetään suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ja kokonaiskorvaukseen lasketaan optio- ja pidennysehdot sekä

hankintamenettelyn kuluessa maksettavat mahdolliset palkkiot ja maksut ehdokkaille ja tarjoajille. Ennakoidun arvon laskemisessa poikkeustapauksista säädetään Hankintalain 27-30 §.

Määräaikaisten hankintasopimusten ennakoidun arvon laskemisessa on käytettävä sopimuksen voimassaolon aikaista kokonaisarvoa jäännösarvo mukaan lukien. Toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevien hankintojen osalta sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa tulee käyttää sopimuksen kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48, jolloin huomioiduksi tulevat neljän vuoden aikana tapahtuvat korvaukset. Jos hankintayksikkö koostuu monista eri toiminnallisista yksiköistä, hankinnan arvo on kaikkien toiminnallisten yksiköiden hankintojen yhteenlaskettu arvo.

Hankinnan jakaminen on mahdollista, jos esimerkiksi markkinoilla olevat alan yritykset ovat pienikokoisia tai sellaisessa tilanteessa, jossa hankinnan toteuttaminen yhdessä erässä voisi olla hankintayksikölle riskialtista. Kokonaisarvon laskemisessa on kuitenkin otettava huomioon kaikkien osien yhteisarvo ja kynnysarvo määräytyy tämän mukaan. Vaikka hankinta on mahdollista toteuttaa erillisinä osina, sitä ei kuitenkaan saa jakaa eriin, osittaa tai laskea poikkeuksellisin menetelmin hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

Kansalliset kynnysarvot alittavat hankinnat

Kansalliset kynnysarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia, vaan kunnan omaa hankintaohjetta sekä hallintosääntöä. Kansallisen kynnysarvon alittava hankinta voidaan ostaa suoraan, mikäli kilpailuttamisesta aiheutuvat kustannukset ylittävät tavoitellun taloudellisen hyödyn. Kaikki yli 3000€ ja alle 10 000€ hankinnat ovat pienhankintoja, joiden kohdalla noudatetaan pienhankintojen ohjetta. Alle 3000€ arvoiset hankinnat ovat arvoltaan vähäisiä hankintoja, jotka voidaan toteuttaa suorahankintoina. Kaikissa hankinnoissa on kuitenkin pyrittävä kustannustehokkuuteen.

Kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat

Kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin sovelletaan lakia julkisista hankinnoista. Hankintaprosessiin voidaan valita hankintaan parhaiten sopiva menettelytapa. Kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava *hankintailmoitukset.fi*-kanavalla (HILMA), jonka jälkeen hankinnasta voidaan ilmoittaa muissa kanavissa. Kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hankintamenettelyn on oltava Hankintalain 3§ mukainen, mutta menettelytapa on hankintayksikön määriteltävissä.

Kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

- 1) **60 000** euroa tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa
- 2) **150 000** euroa rakennusurakoissa;
- 3) **400 000** euroa hankintalain liitteen E 1—4 kohdassa tarkoitettuja sosiaali- ja terveyspalveluja koskevissa hankinnoissa;
- 4) **300 000** euroa liitteen E 5—15 kohdassa tarkoitettuja muita erityisiä palveluja koskevissa hankinnoissa;
- 5) **500 000** euroa käyttöoikeussopimuksissa.

EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat

EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin sovelletaan lakia julkisista hankinnoista. Ennakoilmoitukset, hankintailmoitukset ja jälki-ilmoitukset hankintailmoitukset.fi-sivustolla sekä EU:n virallisessa lehdessä. EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoista on tehtävä ilmoitus käyttämällä vakiolomakkeita. Muut ilmoitukset on tehtävä sivustolla <http://simap.europa.eu/enotices/>.

EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa noudatetaan Hankintalain 5. luvun määrittämiä menettelyitä. Kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:

- 1) **134 000** euroa valtion keskushallintoviranomaisten tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa; puolustuksen alalla toimivien hankintayksiköiden tekemien tavarahankintasopimusten osalta kynnysarvo koskee ainoastaan hankintadirektiivin liitteessä III tarkoitettuja tuotteita koskevia sopimuksia;
- 2) **207 000** euroa muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettujen hankintayksiköiden tavarahankinnoissa, palveluhankinnoissa ja suunnittelukilpailuissa; tätä kynnysarvoa sovelletaan myös puolustuksen alalla toimivien keskushallintoviranomaisten tekemiin tavarahankintasopimuksiin, jos niiden kohteena on muita kuin hankintadirektiivin liitteessä III tarkoitettuja tuotteita;
- 3) **5 186 000** euroa rakennusurakoissa.

3. Menettelytavat

Hankinnan suunnitteluvaiheessa valitaan menettelytapa. Hankintalaissa määritellyt kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa menettely voidaan valita hankintatarpeen mukaan. EU- kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan ensisijaisesti avointa tai rajoitettua menettelyä. Myös muita menettelyjä voidaan käyttää hankintatarpeesta riippuen. Hankintalaissa on säädetty erikseen neuvottelumenettelystä (§ 34-37), kilpailullisesta neuvottelumenettelystä (§ 36-37), puitejärjestelystä (§ 42-43) ja suunnittelukilpailusta (§ 54-55). Suorahankintamenettelyä käytetään EU-kynnysarvot ylittävissä vain hankintalaissa määritellyin ehdoin.

Avoim menettely

Avoim menettely sopii hyvin tilanteisiin, joissa hankintapäätös ratkaistaan vain hinnan perusteella. Tarjoajien määrää ei rajoiteta ennalta, vaan jokainen toimija saa lähettää tarjouksensa.

EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa ja kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintailmoitus julkaistaan asianmukaisilla hankintailmoituskanavilla. Pienhankinnoista ilmoitetaan julkisesti niin haluttaessa parhaaksi katsotulla tavalla.

Hankintailmoituksessa asetetaan saataville tarjouspyyntö ja sen perusteella kaikilla halukkailla toimittajilla on mahdollisuus pyytää tarjouspyyntöasiakirjat ja tehdä tarjous.

Tarjousten jättämiselle on varattava vähintään 35 päivää hankintailmoituksen julkaisemisesta, minkä jälkeen hankintayksikkö lähettää tarjouspyynnön sopiviksi katsomilleen tarjoajille ja tekee tarjouspyyntöjen perusteella päätöksen hankinnasta.

Rajoitettu menettely

Rajoitettu menettely koskee EU-kynnysarvon ylittäviä hankintoja, mutta sitä voidaan soveltaa myös kansalliset kynnsarvot ylittäviin hankintoihin.

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään määrättyltä joukolta toimittajia, jotka arvioidaan luotettavaksi ja toimituskykyisiksi. Hankintailmoitus toimii osallistumishakemus, jonka jälkeen hankintayksikkö valitsee ehdokkaista sopivimmat tarjoajat. Rajoitettua menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun huomiota on kiinnitettävä toimijoiden soveltuvuuteen ja valinta suoritetaan kokonaistaloudellisuuden perusteella. Tarjouskilpailuun valitaan vain ne toimittajat, jotka täyttävät hankintalain edellyttämät ja hankintayksikön asettamat vaatimukset.

Hankintayksikkö voi hankintailoituksessa rajata ennalta ehdokkaiden vähimmäis- tai enimmäislukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Kilpailun varmistamiseksi tarjouskilpailuun on kutsuttava riittävä määrä ehdokkaita hankinnan laatuun jakokoon suhteutettuna. Suositeltavana määränä pidetään vähintään viisi toimittajaa, ellei soveltuvia ehdokkaita ole vähemmän. Hankintayksikkö ei saa ottaa tarjousmenettelyyn ehdokkaita, jotka eivät ole toimittaneet osallistumishakemusta tai eivät täytä hankintayksikön ennalta asetettuja vaatimuksia.

Kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa tarjouskilpailusta on julkaistava ilmoitus HILMA:ssa ja toimijat voivat jättää osallistumishakemuksen hankintayksikölle määräaikaan mennessä.

Osallistumishakemusten jättämiselle on varattava aikaa vähintään 30 vuorokautta hankintailmoituksen julkaisupäivästä. Tarjouspyyntöasiakirjat on lähetettävä valituille toimijoille samanaikaisesti ja aikaa tarjousten tekemiseksi on varattava riittävästi (vähintään 2-3 viikkoa). Muissa kuin valtion keskushallinnon hankintayksiköissä lyhyemmästä määräajasta voidaan myös sopia tarjoajien kanssa edellyttäen, että määräaika on kaikille sama

Neuvottelumenettely

Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä esimerkiksi silloin kun hankintayksikön tarpeisiin tarvitaan sovellettuja ratkaisuja, yhtäkään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen. Hankintayksikkö julkaisee ilmoituksen hankinnasta, johon kaikki toimijat saavat pyytää osallistua. Ilmoituksessa, tarjouspyynnössä tai neuvottelukutsussa on kuvattava yksikön tarpeet vähimmäisvaatimuksineen sekä mainittava Hankintalain 93§ kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteista. Neuvottelun vaihteellisuudesta on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Hankintayksikkö voi muuttaa tarjouspyyntöään tai neuvottelukutsua neuvottelujen kuluessa.

Osallistumispyynnön tehneistä valitaan tarjoajat, joiden kanssa hankintayksikkö neuvottelee tarpeen mukaan valitsemissa tarjoajien hankintasopimuksen ehdoista.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä hankintayksikkö julkaisee hankintailmoituksen, johon kaikki halukkaat toimijat voivat jättää osallistumispyynnön. Kilpailullista neuvottelumenettelyä voidaan soveltaa Hankintalain 34§ 2. momentin edellytysten mukaisesti.

Tarjoajat valitaan hankintailmoituksessa määritellyin vähimmäisedellytyksin ja hankintapäätös tehdään kokonaistaloudellisesti parhaan hinta-laatusuhteen mukaan. Neuvotteluun otettavien ehdokkaiden vähimmäis- ja enimmäismäärät voidaan määrittää hankintailmoituksessa. Kilpailun varmistamiseksi neuvotteluihin on kutsuttava vähintään kolme tarjoajaa, ellei ehdokkaita ole vähemmän. Mikäli soveltuvia tarjoajaehdokkaita ei ole tarpeeksi, voidaan neuvotteluihin kutsua muita soveltuvuusehdot täyttäviä ehdokkaita.

Kilpailullinen neuvottelumenettely voi tulla kyseeseen lähinnä erittäin monimutkaisissa hankinnoissa, joissa ei pystytä objektiivisesti ennakolta määrittelemään hankinnan oikeudellisia, rahoituksellisia tai taloudellisia ehtoja.

Suunnittelukilpailu

Suunnittelukilpailussa hankintayksikkö voi hankkia esim. kaavoitukseen, kaupunkisuunnitteluun, arkkitehtuuriin, tekniseen suunnitteluun tai tietojenkäsittelyyn suunnitelman. Palveluhankintasopimus voidaan solmia suunnittelukilpailun voittajan kanssa, jonka valitsee riippumaton ja tarpeeksi pätevä tuomaristo. Suunnittelukilpailun käytöstä säädetään tarkemmin Hankintalain 54 – 55 §:ssä.

Puitejärjestely

Puitejärjestelyllä tarkoitetaan yhden tai useamman hankintayksikön tai yhden tai useamman toimittajan välistä sopimusta, jossa hankintojen hinnat ja suunnitellut määrät vahvistetaan sovitun ajan puitteissa. Puitejärjestely saa kestää enintään neljä vuotta, ellei pidemmälle kestolle ole perusteltua syytä.

Puitejärjestely voi olla tarkoituksenmukainen, kun halutaan vähentää hankinnan toteuttamisen hallintokustannuksia tai hankinta toteutetaan yhteishankintana.

Suorahankinta

Hankintayksikkö voi toteuttaa hankinnan suorahankintana tietyin ehdoin (Hankintalaki 40§.)

Suorahankinta voidaan tehdä, mikäli hankintayksikkö ei ole saanut avoimen tai rajoitetun menettelyn hankintailmoitukseensa yhtään osallistumishakemusta tai tarjousta, tai tarjoukset eivät ole sopivia, hankintayksikkö aloittaa neuvottelut sopivaksi katsomansa tuottajan kanssa julkaisematta uutta

hankintailmoitusta. Tällöin alkuperäisessä hankintailmoituksessa asetettuja vaatimuksia ei voida olennaisesti muuttaa.

Suorahankinta tehdään useimmiten teknisistä, yksinoikeuksiin tai tuotteen ainutlaatuisuuteen liittyvistä syistä, kun vain yksi toimittaja voi toteuttaa hankinnan.

Hankinta on luonteeltaan ainutkertainen, esim. taideteos. Suorahankintaa käytetään myös kun hankintapäätös on tehty suunnittelukilpailun perusteella. Hankintayksikkö tekee suorahankintasopimuksen voittajan tai voittajien kanssa.

Hankinta tehdään suorahankintana, kun se on tarkoitettu tutkimus-, tuotekehitys- tai käyttöön.

Perushyödykemarkkinoilla noteeratut tuotteet ostetaan suorahankintana.

Suorahankintamenettelyä käytetään, kun hankinta on välttämätön ja se on tehtävä määräaikoja nopeammin. Nämä ovat poikkeustilanteita, joissa äärimmäinen kiire on seurausta hankintayksiköstä riippumattomista ennalta arvaamattomista syistä.

Tarvittavan hankinnan erityisen edullinen hinta esimerkiksi tuottajan konkurssin vuoksi on myös peruste suorahankintamenettelylle.

EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hankintayksikkö on velvollinen tekemään jälki-ilmoituksen suorahankinnasta riippumatta siitä, onko EU-hankinnasta halunperin tehty suorahankintailmoitusta.

Dynaaminen hankintajärjestelmä

Dynaaminen hankintajärjestelmä, *Dynamic Purchasing System (DPS)*, on täysin sähköinen hankintajärjestelmä joka on tarkoitettu tavanomaisille ja yleisesti saataville tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankinnoille. DPS:ää käytettäessä viestintä tapahtuu täysin sähköisesti. Dynaamisessa seurataan hankintalain 33 § mukaista rajoitettua menettelyä.

Dynaamisen hankintajärjestelmän perustamisesta ja säädetään tarkemmin laissa julkisista hankinnoista 50 – 53 §.

4. Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet ja pyrittävä kunnan kannalta kokonaistaloudellisesti edullisimpaan lopputulokseen. Riippumatta hankinnan suuruudesta hankintayksikön on noudatettava lain julkisista hankinnoista 3 § annettuja avoimuuden, tasa-puolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjouksentekijöitä ja tarjouksia on kohdeltava tasapuolisesti.

Toiminnassa on pyrittävä hankintojen suunnitelmallisuuteen ja suurempiin hankinta-kokonaisuuksiin, jolloin hankintapäätöksen tekemiselle jää enemmän aikaa ja suurten hankintamäärien edut kyetään hyödyntämään.

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys, tuotteiden ja pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja –kuormitukset sekä kierrätysmahdollisuudet elinkaaren aikana. Kunnan strategiassa sitouduttu käyttämään lähiruokaa, lähipalveluita ja tukea lähityötä. Näitä periaatteita on huomioitava hankintoja tehtäessä lain sallimissa puitteissa.

5. Hankintaprosessin kulku

AIKAJANA	HANKINTAPROSESSIN TAPAHTUMAT	HUOMIOITAVAA
Ennakkosuunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> - Hankintatarve syntynyt - Määrärahat hankintaan olemassa - Olemassa olevaan tarjontaan tutustuminen - Hankintamenettelyn valinta 	<ul style="list-style-type: none"> - Kilpailukohteen tarkka määrittäminen - Hankinnan arvon määrittäminen - Aikataulutuksen suunnittelu
Tarjouspyynnön laadinta ja lähettäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Huolellinen laadinta; mitä ei ole tarjouspyynnössä, siihen ei voida myöhemmin vedota 	<ul style="list-style-type: none"> - Kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankinnoista tehtävä erillinen hankintailmoitus HILMA-kanavalle - EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista ilmoitettava HILMA-kanavalla sekä EU:n virallisessa lehdessä
Kilpailuaika	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjoukset jätetään 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjousten saapumisaikojen kirjaaminen - Tarjousten huolellinen säilyttäminen. Asiakirjat ovat salaisia ennen hankintapäätöstä.
Vertailuaika	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjousten avaaminen - Tarjoajien kelpoisuuden arviointi - Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden arviointi - Vertailut vain hyväksytyistä tarjouksista 	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjousten hylkäämiset/pois sulkemiset ennen tarjousten vertailua - Tarjouksen voittaa halvin tarjous, mikäli tarjouspyynnössä ei ole toisin mainittu.
Hankintapäätös	<ul style="list-style-type: none"> - Hankintapäätöksen tekeminen ja tiedoksianto asianosaisille 	<ul style="list-style-type: none"> - Päätöksen perustelut
Muutoksenhaku-aika	<ul style="list-style-type: none"> - Valitusajan odottaminen - Kirjallinen tiedoksianto, odotusaika 21 päivää (sähköinen tiedoksianto 14 päivää) - EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa 28 päivää (sähköinen tiedonanto 21 päivää) 	<ul style="list-style-type: none"> - Pienhankinnoissa ei valitusta markkinaoikeuteen, huomiotava hankintaoikeus ja kuntalain mukaiset valituskeinot. (14 päivää tiedoksisaannista)
Sopimusaika	<ul style="list-style-type: none"> - Hankintasopimuksen tekeminen hankinnan toteuttamiseksi. - Sopimuksen toteutumisen valvonta 	<ul style="list-style-type: none"> - Hankintalaissa (§ 128) säädetään erillisen hankintasopimuksen tekemisestä kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankinnoista. - Pienhankinnoissa tarpeen mukaan hankintapäätöksen ehto sopimuksen tekemisestä.

6. Tarjouspyynnöt ja hankintailmoitukset

Kansallisen kynnsarvon ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava julkisesti HILMA – ilmoituskanavalla eli osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Hankintailmoituksella käynnistetään tarjouskilpailu avoimessa menettelyssä tai osallistumishakemusten jättäminen rajoitetussa menettelyssä.

Pienhankinnoissa ei tarvitse tehdä hankintailmoitusta, vaan ilmoituksen jättäminen on hankintayksikön harkinnan varassa. Pienhankintaa varten voidaan lähettää suora tarjouspyyntö.

Hankintailmoituksessa todetaan hankintaa koskevia keskeiset asiat, kuten tiedot hankintayksiköstä, hankittavasta tuotteesta, valintaperusteesta, hankinnan ajankohdasta ja hankintamenettelystä. Hankintailmoitus tulee laatia huolellisesti, sillä tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen erotessa sisältönsä puolesta, hankintailmoituksen sisältö ratkaisee.

Tarjouspyynnöt jätetään kirjallisina. Avoimessa menettelyssä tarjouspyynnöt voidaan julkaista HILMA-palvelussa tai lähettää sitä pyytävälle. Rajoitetussa menettelyssä tarjouspyynnöt lähetetään samanaikaisesti ja samansisältöisenä vain osallistumishakemuksen jättäneiden joukosta valituille tarjoajille. Tarjouspyynnön sisältö ja hankinnan kohde on kuvattava niin selvästi ja yksiselitteisesti, että tarjoajat voivat tehdä mahdollisimman yksiselitteisen ja vertailukelpoisen tarjouksen.

Tarjouspyynnöstä on käytävä ilmi:

- Tiedot hankintayksiköstä
- Viittaus hankintailmoitukseen
- Sovellettava hankintamenettely (avoin/rajoitettu)
- Hankinnan sisältö eli hankittavien tavaroiden tai palvelujen määrä ja erityisominaisuudet samoin kuin rakennustyön tekninen sisältö laatuvaatimuksineen
- Ilmoitus toimittajien kelpoisuusvaatimuksista ja sen osoittamiseksi vaadittavista asiakirjoista sekä tarjousten mahdolliset vertailuperusteet
- Tarjouksen valintaperusteet (halvin/kokonaistaloudellisesti edullisin) ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeustapauksissa vertailuperusteet tärkeysjärjestyksessä
- Kilpailullisissa neuvottelumenettelyissä neuvottelujen alkamispäivä ja kieli/kielet
- Tarjouksen viimeinen jättämispäivä, aika, osoite, mahdollinen tarjousmerkintä ja tarjousasiakirjojen muotovaatimukset
- Tarjouksen voimassaoloaika

Tarjouspyynnössä on myös hankinnan luonteesta, laadusta ja arvosta riippuen ilmoitettava esimerkiksi:

- Maksuehdot ja mahdolliset vakuudet
- Mahdollisen sopimuskauden pituus
- Voidaanko kokonaistarjouksen lisäksi tehdä osatarjouksia
- Kanta alihankkijoiden hyväksyttävyydestä
- Mahdolliset sovellettavat yleiset sopimusehdot
- Varaus, että perustellusta syystä kaikki tarjoukset voidaan hylätä (vaatii todellisen ja perustellun syy/Hankintalaki § 125)
- Vaatimus huolto- ja käyttöohjeista
- Mahdollisten varaosien saantimahdollisuudet, tuotteen huolto- ja korjausmahdollisuudet ym.
- Mahdolliset ympäristökriteerit (hyväksyty ympäristömerkki, joutsenmerkki jne.)

Tarjoukset niihin liittyvine liitteineen on säilytettävä huolellisesti ja tarjoukset on merkittävä saapumispäivän mukaisesti diaariin.

7. Tarjoajien valinta ja vertailu

Avoimessa menettelyssä tarjoajien kelpoisuutta arvioidaan tarjousten saamisen jälkeen.

Rajoitetussa menettelyssä kelpoisuus arvioidaan jo osallistumishakemusten jälkeen, jolloin tarjouspyynnöt toimitetaan vain osallistumishakemuksen jättäneille ja soveltuville tarjoajille.

Tilaaajavastuu velvoittaa hankintayksikön tarkastamaan tarjoajan soveliaisuuden.

Hakijat, joilla ei ole teknisiä tai taloudellisia edellytyksiä tai ammattipätevyyttä hankinnan toteuttamiseen voidaan sulkea pois tarjouskilpailusta. Soveltuvuuden selvittämiseksi voidaan tarjoajilta pyytää erikseen todistuksia ja selvityksiä asian todentamiseksi. Myöhässä saapuneet tarjoukset tulee hylätä.

EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen kohdalla hankintalaissa (80-81 §) on yksilöity tilanteet, joissa tarjoaja on ehdottomasti suljettava pois kilpailuista (mm. talousrikollisuus) sekä harkinnanvaraiset sulkemisperusteet (mm. konkurssi, verojen laiminlyönti). Näitä säännöksiä on syytä noudattaa myös EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa. Hankintapäätöstä tehdessä on lisäksi huolehdittava, ettei päätöksen tekijä ole jäävi.

Tarjousten vertailussa saadaan käyttää vain niitä perusteita, jotka on aiemmin mainittu hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä. Yksinkertaisissa pienhankinnoissa on vertailuperusteiden oltava järkevässä suhteessa hankinnan luonteeseen ja kokonaisarvoon nähden.

Tarjouksista on hyväksyttävä se, joka on hankintayksikön kannalta kokonaistaloudellisesti edullisin hankinnan kohteeseen liittyvien vertailuperusteiden mukaan, tai se, joka on hinnaltaan halvin. Jos vertailuperusteesta ei ole mainintaa, halvin tai hinta-laatu-suhteeltaan paras voittaa aina.

8. Hankintapäätös

Lapinjärven kunnan hallintosäännön mukaan toimialojen johtajat tai tulosyksikön esimies päättää tehtäväalueensa talousarvion puitteissa enintään 10 000 euron hankinnat. Lautakunnat päättävät talousarvioon sisältyvät yli 10 000 euron hankinnat sekä hankinnat, joihin liittyy merkittävää, toimintaa ohjaavaa tai linjaavaa ratkaisuvallaa.

Hankintapäätös on kirjattava päätöspöytäkirjaan. Päätöksestä tulee käydä ilmi tarjouskilpailun tulos ja hankintapäätöksen peruste. Päätöksestä tulee toimittaa pöytäkirjanote asianosaisille. Hankintapäätökseen on liitettävä valitusosoitus ja oikaisuohje sen mukaan, mitä muutoksenhausta säädetään.

9. Yhteistyö hankinnoissa

Hankintayksikkö voi harkinnan mukaan tehdä hankinnan yhdessä muiden hankintayksiköiden, kuntien, kuntayhtymien ja yhteishankintayksiköiden kanssa. Hankinnoissa ja niiden toteuttamisessa on pyrittävä tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön.

10. Laatuvaatimukset

Hankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin tavaramalleihin ja -laatuihin sekä suorittamaan ne sellaisena ajankohtana ja sellaisissa erissä, että pakkaus-, kuljetus-, huolinta ja muut hankintakustannukset ovat mahdollisimman alhaisia.

Hankinnoissa on huolehdittava, että

- Tarjouspyynnöt ovat selkeitä ja sisältävät kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset tiedot
- Laatuvaatimuksia ei aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista.
- Tavaroiden osalta käytetään yleisiä standardeja, ellei erityisistä syistä muuta johdu
- Valitaan toimittajia, jotka kykenevät täyttämään tarjouspyynnön vaatimukset kaikilta osin
- Hankinnat ajoitetaan tapahtuvaksi edullisimpaan ajankohtaan.

Hankinnan laatu on tarkastettava vastaanottamisen yhteydessä.

11. Saatavuus ja varastointi

Jos tavaraa on jatkuvasti kohtuuhintaan saatavissa, on oma varasto rajoitettava niin pieneksi, kuin se toiminnan kannalta on järkevää. Tässä sanotut ohjeet eivät koske hankintaa ja varastointia, jotka suoritetaan poikkeusoloja tai katastrofitilanteita varten.

12. Asiakirjojen julkisuus

Pääsääntöisesti kaikki hankintoja koskevat asiakirjat ovat hankintapäätöksen tekemisen jälkeen yleisölle julkisia. Asiakirjojen julkisuus ei kuitenkaan saa vaarantaa luottamuksellisten liiketietojen salassapitoa eikä hankintayksikkö saa luovuttaa asianosaisille tiedustelijoille salassa pidettävää tietoa.

Tarjoukset itsessään on pyrittävä laatimaan siten, että ne eivät sisällä liikesalaisuuksia. Mikäli liikesalaisuuksien salassapito on tarjouksen tekemisen kannalta välttämätöntä, on siitä mainittava tarjousasiakirjassa.

13. Muutoksenhaku

Markkinaoikeus käsittelee vain kansallisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja, joten hankintalain mukaiset muutoksenhakukeinot pätevät vain niihin lukuun ottamatta hankinta-oikaisua, jota voidaan soveltaa myös kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin. Lisäksi kuntalain muutoksenhakukeinoja sovelletaan myös hankintoihin.

Hankinta-oikaisu

Hankintalain 132-135 §:ssä säädetään hankinta-oikaisusta, joka voi tulla vireelle hankintayksikön tai asianosaisen aloitteesta. Hankinta-oikaisulla voidaan poistaa virheellinen päätös tai peruuttaa hankintamenettelyssä tapahtunut virhe, jolla on oikeudellisia vaikutuksia ehdokkaiden tai tarjoajien asemaan ja ratkaista asia uudelleen, jos tehty ratkaisu perustuu virheelliseen menettelyyn. Hankintapäätöksen käsittelee se taho, joka on tehnyt hankinnan. Hankintayksikkö voi itse ottaa oman virheensä käsittelyyn, eikä päätöksen tai ratkaisun korjaaminen ei vaadi asianomaisen suostumusta.

Asianosaisen on esitettävä vaatimus 14 päivän kuluessa siitä kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä. Hankintayksikkö voi ottaa itse tekemänsä hankintapäätöksen tai ratkaisun korjattavakseen 90 päivän kuluessa siitä, kun hankinta-oikaisun kohteena ollut päätös tai ratkaisu on tehty. (HankintaL 133§) Sopimus hankinnasta voidaan tehdä vasta, kun päätös hankinnasta on saanut lainvoiman. Hankinta-oikaisua ei voida tehdä, jos hankintasopimus on jo tehty.

Hankinta-oikaisun vireille tulosta on ilmoitettava välittömästi niille, joita asia koskee. Muutoksenhaku markkinaoikeuteen ei estä hankinta-oikaisun tekemistä.

Markkinaoikeus

Markkinaoikeuteen voidaan valittaa ainoastaan kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankinnoista. Markkinaoikeudelle valituksen voi tehdä asianosainen, joksi katsotaan tietyin edellytyksin myös alalla toimiva yritys, joka ei ole osallistunut tarjouskilpailuun. Hakemus on tehtävä pääsääntöisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon päätöksestä perusteluineen ja hakemusosoituksineen.

Mikäli hankintayksikkö ei ole poikkeuksellisesti (HankintaL 130§ nojalla) noudattanut hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen kohdalla 14 päivän odotusaikaa, asianosaisen on valitettava viimeistään 30 päivän kuluessa saatuaan tiedon päätöksestä valitusosoituksineen.

Mikäli asianosainen on saanut tiedon päätöksestä valitusosoituksineen, mutta päätös tai valitusosa ovat puutteellisia, markkinaoikeuteen voidaan valittaa korkeintaan kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksestä.

Oikaisuvaatimus

Asianosaisella tai kunnan jäsenellä on oikeus tehdä oikaisuvaatimus kunnan muiden viranomaisten kuin valtuuston päätöksistä. Oikaisuvaatimus tehdään toimivaltaiselle toimielimelle ja se on kunnallisvalituksen pakollinen esivaihe. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedonsaannista.

Kansalliset kynnyksarvot alittavissa hankinnoissa eli pienhankinnoissa voidaan tehdä hankintaoikaisuvaatimus. Pienhankinnoissa ei ole mahdollista valittaa markkinaoikeuteen, mutta pienhankinnoissa on hankintaoikaisuvaatimuksen lisäksi mahdollisuus tehdä kuntien hankintojen osalta kuntalain mukainen oikaisuvaatimus.

Kunnallisvalitus

Valtuuston päätökseen sekä kunnanhallituksen tai lautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedonsaannista. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen saa hakea muutosta vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos päätös on oikaisuvaatimuksen vuoksi muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksella myös muut asianosaiset ja kunnan jäsenet.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muutoin lainvastainen. Kunnallisvalitusta ei voi kuitenkaan tehdä sillä perusteella, että päätös on ollut hankintalain vastainen.

Pienhankintaohje

Pienhankinnan määrittelyt

Tätä ohjetta sovelletaan kansalliset kynnyksarvot kokonaisarvoltaan alittaviin julkisiin hankintoihin, eli pienhankintoihin. Pienhankintoihin ei sovelleta lakia julkisista hankinnoista, mutta hankintoja tehdessä on huomioitava hankintalain 3. luvun mukaiset periaatteet tasapuolisuudesta ja kokonaistaloudellisimmasta ratkaisusta.

Julkisia pienhankintoja voivat olla:

- Palvelut
- Tavarat
- Palveluiden käyttöoikeussopimukset
- Tavaroiden vuokraaminen
- Tavaroiden osamaksu-, optio- tai leasing-sopimukset
- Rakennus- tai käyttöoikeusurakat

Pienhankinta on hankintayksikön (kunnan) tekemä julkinen hankinta, jonka ennakoitu arvo kaikkine osineen yhteenlaskettuna alittaa kansallisen kynnyksarvon. Hankinnan kokonaisarvo määritellään maksettavan kokonaiskorvauksen mukaan ilman arvonlisäveroa. Hankinnan arvoa ei saa jakaa osiin Hankintalain säädösten noudattamisen välttämiseksi.

Tavara- ja palveluhankinnoissa kansallinen kynnyksarvo on 60 000€, sosiaali- ja terveyspalveluissa kokonaisarvo 400 000€, muissa erityisissä palveluissa 500 000€, käyttöoikeussopimuksissa 500 000€, ja rakennusurakoissa 150 000€.

Hankintamenettelyn kulku pienhankinnoissa

Kansalliset kynnyksarvot alittavissa hankinnoissa hankintalaissa määritellyt menettelyt eivät sido pienhankintaprosessia. Hankinta voidaan toteuttaa suora hankintana, mikäli tarjoajien kilpailutuksesta saatava hyöty jää kilpailuttamisen kustannuksiin verrattuna vähäisemmäksi. Hankinta pyritään tekemään edullisesti ja tehokkaasti. Kaikissa hankinnoissa on pyrittävä kokonaistaloudellisuuteen ja tasapuolisuuteen.

Alle 3 000€ arvoiset hankinnat ovat arvoltaan vähäisiä hankintoja. Myös vähäisen arvon hankinnoissa on tehtävä hintavertailua mikäli hankitaan muita kuin arvoltaan vähäisiä tai päivittäistuotteita. 3000 – 9 999€ arvoisista hankinnoista päättävät toimialajohtajat tai tulosyksikön esimies. Yli 10 000€ hankinnoista päättävät Lapinjärven hallintosäännön mukaan toimielimet.

Pienhankinnasta ilmoitetaan parhaaksi katsotulla tavalla, esimerkiksi kunnan verkkosivuilla. Lapinjärvi käyttää sähköistä Cludia-kilpailutusjärjestelmää pienhankinnoissaan.

Vaihtoehtojen hintojen selvittämiseksi on varattava riittävästi aikaa, jotta saadaan tehtyä riittävä määrä vertailtavia tarjouksia. Kilpailutuksessa on noudatettava tasapuolisuuden periaatetta, mikä varmistetaan pyytämällä tarjouksia hankinnan arvosta riippuen riittävältä määrältä toimijoita. Lapinjärven arvoja määrittävässä strategiassa suositellaan käyttämään lähiruokaa ja lähipalveluita.

Tarjouspyynnöt on tehtävä kirjallisesti ja dokumentit virkamiespäätöksistä, laskuista ja kuiteista on säilytettävä asianmukaisesti.

Kilpailutus ja hintatiedustelut pienhankinnoissa

	Arvoltaan vähäinen hankinta	Pienhankinta, Toimialajohtaja tekee päätöksen	Pienhankinta, Lautakunnan päätös	Kansallisen kynnysarvon ylittävä hankinta
<i>Tavara- ja palveluhankinnat sekä suunnittelukilpailut</i>	0 – 2 999 euroa	3 000 – 9 999 euroa	10 000 – 59 999 euroa	alle 60 000 euroa
<i>Muut kuin Hankintalain 26§ kohdan 1 tarkoittamat tavarat, palvelut ja suunnittelukilpailut</i>	0 – 2 999 euroa	3 000 – 9 999 euroa	10 000 – 206 999 euroa	(EU-kynnysarvo 207 000 euroa)
<i>Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluhankinnat</i>	0 – 2 999 euroa	3 000 – 9 999 euroa	10 000 – 399 999 euroa	alle 400 000 euroa
<i>Rakennusurakat</i>	0 – 2 999 euroa	3 000 – 9 999 euroa	10 000 – 149 999 euroa	alle 150 000 euroa
<i>Eriyisiä palveluja koskevat hankinnat</i>	0 – 2 999 euroa	3 000 – 9 999 euroa	10 000 – 299 999 euroa	alle 300 000 euroa
<i>Käyttöoikeus-sopimukset</i>	0 – 2 999 euroa	3 000 – 9 999 euroa	10 000 – 499 999 euroa	alle 500 000 euroa
<i>Kilpailutusmenettely ja hintatiedustelut</i>	Pyrittävä varmistamaan kustannustehokkuus tarvittaessa hintavertailuilla.	Selvitetään useamman kuin yhden toimijan hintoja etukäteen ja/tai lähetetään tarjouspyyntöjä 2-5 toimijalle sähköpostilla tai Cloudia-palvelun kautta.	Selvitetään ainakin 3-5 toimijan hinta ja/tai lähetetään kirjallisia tarjouspyyntöjä Cloudia-palvelun kautta.	Menetellään Hankintalain mukaisesti. Hyödynnetään Cloudia-järjestelmää.

Oikeussuojakeinot

Markkinaoikeus ei koske kansalliset kynnyksarvot alittavista hankinnoista tehtyjä päätöksiä. Pienhankintoja koskien voidaan tehdä hankinto-oikaisuvaatimus Kuntalain mukaisesti. Hankintayksikkö voi itse tehdä oikaisuvaatimuksen huomattessaan virkamiespäätöksen tapahtuneen virheellisesti. Hankinto-oikaisu ei vaadi asianosaisen suostumusta, joskin tehtyä sopimusta ei voida oikaisu tapauksessa purkaa ilman toisen sopijaosapuolen suostumusta.